

PORSGRUNN KOMMUNE

Foto: Dag Jensen

DEN PULSERENDE KULTURBYEN

Kommunedelplan for kultur 2024 – 2036

Foto: Dag Jønsen

INNHold

FORORD	4
BAKGRUNN	7
INNLEDNING	8
VISJON, MÅL OG STRATEGIER	12
TEMAOMRÅDER	14
PLANER, FØRINGER OG REFERANSER	22

FORORD

Kulturkommunen Porsgrunn

Porsgrunn kommune ønsker at kunst og kultur skal oppleves som viktig, relevant og tilgjengelig for alle. Kunst og kultur skal virke samlende og få folk til å ønske og søke et fellesskap. Dette bidrar til å bygge identitet og styrker opplevelsen av tilhørighet. I en tid der mange sliter økonomisk pga. høyere levekostnader, er det ekstra viktig å favne alle innbyggere. Både unge og eldre skal kjenne at dette angår dem. Kultur handler jo om så mye – alt fra opera til amatørteater. Et godt og bredt kunst- og kulturtilbud bidrar til å gjøre vår region attraktiv og får flere til å ønske å flytte hit.

Med denne kulturplanen har vi fått på plass en helhetlig, langsiktig og strategisk plan for kulturkommunen Porsgrunn. Planen skal gi retning for kulturarbeidet de neste tolv årene. Den er overordnet og gjelder ikke utelukkende for de tjenester som kommunen yter innenfor kulturområdet, men også for eksterne kulturaktører, enten det handler om de profesjonelle eller de frivillige.

Kunst- og kulturaktørene skal blomstre

For at kunst- og kulturaktørene skal blomstre, er det avgjørende at forholdene legges til rette for dette. Det handler om at bevilgende myndigheter anser det som en viktig oppgave å støtte opp under kulturlivet, samt om å spille på lag med aktørene. Dette fordrer et godt samarbeidsklima, der alle må være bevisst sin rolle i helheten. De unge må stimuleres til å utvikle sine talenter, og for å få dette til må det satses på kulturarenaer der talentene kan bli oppdaget og dyrket videre. Gode støtteordninger, tilrettelegging for hensiktsmessige produksjons- og øvingslokaler, utvikling av nye arenaer og lokaliteter er faktorer som bidrar til å støtte opp under dette formålet.

Alle deltar

Innbyggerne våre er forskjellige og har ulike interesser. Det er også stor forskjell på hva man velger å bruke penger og fritid på. Mange av våre innbyggere kommer dessuten fra andre land, og har andre preferanser enn det tradisjonelle Porsgrunnssamfunnet. Det er derfor viktig at kunst- og kulturtilbudet er mangfoldig og inkluderende. For å nå ut til alle, er det helt nødvendig at noen av tilbudene er åpne og gratis. Biblioteket som en uavhengig møteplass og formidlingsarena står sentralt. Det er også avgjørende at alle tilbudene er synlige for innbyggerne.

Vi skaper sammen

For å få til samhandling på tvers, er det viktig å skape felles møteplasser der både profesjonelle kunstnere og kulturaktører møter kommunen og de frivillige. Mange større kulturarrangementer er kun gjennomførbare ved hjelp av frivillige. Inspirasjon på tvers av det som ellers vil kunne oppfattes som kulturelle sperrer forhindrer utenforskap, og gjør at flere kan finne sin plass i fellesskapet. Det handler om mestring og en opplevelse av at hver og en er viktig i en større sammenheng.

Kultur preger Porsgrunn

For innbyggerne i Porsgrunn er det av stor betydning å kjenne kommunens historie. Det handler om alt fra porselen til industri, om scenekunst og musikkliv, og om årlige tilbakevendende arrangementer. Porsgrunns posisjon som scenekunstby vil kunne tiltrekke kulturturister, og på sikt også flere tilflyttere. Kunsten som er plassert i byens offentlige rom, sammen med den vakre strandpromenaden, gjør at tilreisende opplever Porsgrunn som et sted man ønsker å vende tilbake til. Vi må stimulere til flere arrangementer, videreutvikle porselen som attraksjon og ta i bruk hele Porsgrunn som scene. På denne måten vil vi skape en attraktiv kommune, og også gjøre den til et sted som innbyggerne er stolte av.

Med vennlig hilsen

Rose-Marie Christiansen
Rådmann

Foto: Per Åge Eriksen

BAKGRUNN

Kommunedelplan for kultur i Porsgrunn 2024 – 36, heretter kalt kulturplanen, er kommunens viktigste kulturpolitiske styringsdokument. Den legger føringer for retningen som Porsgrunn skal ta som kulturby de neste tolv årene. Kulturplanen er overordna og strategisk, og skal ha et særlig fokus på utviklingen som skal finne sted i løpet av planperioden.

Kulturplanen definerer mål og strategier for hva som skal kjennetegne kulturbyen Porsgrunn, og hvordan det kan legges til rette for at hele befolkningen gis mulighet til å skape, delta i og oppleve kunst og kultur.

Planen tar utgangspunkt i alle kulturuttrykkene: visuell kunst, litteratur, kulturarv, film, musikk, scenekunst og datakultur.

Kulturplanen er utarbeidet på bakgrunn av sentrale føringer, kunnskapsgrunnlag for feltet, samt innspill fra kulturaktørene, medarbeidere i kulturfeltet og dialog med ulike kommunalområder. Kulturbyen Porsgrunn omfattes og utvikles av de profesjonelle aktørene, kunstnerne, kulturfrivilligheten, kommunen og innbyggerne.

Det er summen av disse som sammen med vår historie og utvikling danner kulturbyen vår. Det er utformet en visjon med fire utvalgte temaområder som understøtter denne, med tilhørende mål og strategier for planperioden. Planen bygger videre på alt som er bra, men skal samtidig ha blikket festet fremover. Den skal gi forutsigbarhet, men også være fleksibel, slik at man planlegger både for kontinuitet og nytekning.

INNLEDNING

Kultur for alle

Kunst og kultur har en egenverdi, og fremmer mangfold, tilhørighet, inkludering og muligheter for alle til å ytre seg. Den danner et fellesskap, som vi ser at blir mer nødvendig i en verden der fysiske møter mellom mennesker utfordres av ulike digitale plattformer.

Et godt kulturtilbud kobles ofte mot god folkehelse. Et godt og variert tilbud i bydeler og nærmiljøet er ofte en forutsetning for at folk flytter dit, og ønsker å engasjere seg i aktivitetene til lokale lag og foreninger. Vi ser også en økende utfordring med et større utenforskap, som fordrer tiltak for inkludering.

Med referanse til kulturloven, skal vi ha et mangfoldig kulturtilbud som tilrettelegger for at alle får mulighet for å delta. Tilbudet skal favne barn og unge, unge voksne, middelaldrende og de eldre, uavhengig av nasjonalitet og forutsetninger for deltakelse. Utvikling av kreative og skapende evner og ferdigheter har også stor betydning i utdanningsløpet og for innovasjon i næringslivet.

Kulturaktørenes kraft

Porsgrunn kommune er en mangfoldig by med en rik historie og mange bidragsyttere. Vi har dyktige kunstnere og amatører innenfor et mangfold av kulturelle uttrykk. Det finnes flinke arrangører, mange gode kulturarenaer og en rekke organisasjoner som legger til rette for aktiviteter og opplevelser hele året.

Kulturlivet i Porsgrunn består av kommunens egne aktører, som bibliotek, kulturskole, fritidsklubber,

samt kino og kulturhus. I tillegg kommer våre formidlingsordninger Den kulturelle bæremeisen, skolesekken og spaserstokken og de kommunale støtteordningene. Sammen med de etablerte profesjonelle institusjonene og enkeltkunstnere, sikres det at det presenteres kunst og kulturopplevelser av høy kvalitet.

En annen viktig bærebjelke i kulturlivet i kommunen er kulturfrivilligheten. Mye av mangfoldet i Porsgrunns kulturliv har sitt utspring herfra. Gjennom et stort utvalg av lag og foreninger innenfor musikk, teater, dans og andre kunstuttrykk legges det hvert år ned et betydelig frivillig arbeid for kulturbyen Porsgrunn.

Virksomheten til alle disse kulturaktørene og -arenaene skaper også ringvirkninger. De oppdrar, inspirerer og gir andre aktører nødvendig oppdrag og erfaring. I tillegg til kulturopplevelser til publikum, skapes det også arbeidsplasser, som gir inntjening til lokalt næringsliv. Dessuten er kultur en helt sentral del av Porsgrunns omdømme og tiltrekningskraft.

Å sikre disse aktørene, de kommunale som de profesjonelle, i en stadig mer uforutsigbar verden er derfor en prioritet. Blant annet fordi disse gir oppdrag, visningsrom og inspirasjon til de frivillige aktørene. Det å sikre en sterk kulturell grunnmur betyr også at man hegner om det frivillige og dugnadsdrevne kulturlivet. Porsgrunn kommune skal være en forutsigbar og aktiv samarbeidspartner for kulturaktørene. Det skal vi gjøre gjennom våre ulike støtteordninger og ikke minst gjennom å være en aktiv tilrettelegger.

Kulturlivet skapes sammen

Porsgrunn kommune har som slagord «Sammen om Porsgrunn». Dette danner grunnlaget for hvordan vi virker sammen om felles mål. Porsgrunn har gjennom historien blitt påvirket av impulser fra omverden. I en verden som blir mer global blir det viktig å fortsette å hente inspirasjon utenfra. Analyse av fremtidens kulturbruk peker på at stimulering til innovasjon, samarbeid og vekst blir viktigere.

Et steds identitet skapes gjennom tilhørighet og kunnskap om felles fortid, kombinert med felles ambisjoner og forventninger om fremtiden. Hva som utgjør Porsgrunns identitet har forandret seg opp gjennom historien. I mange år var det sjøfartsbyen, deretter kom industrikulturen. Vi omtales som «industribyen», «porselensbyen», «rockebyen», «kunnskapsbyen», «teaterbyen» og «festivalbyen». Når kulturplanen fokuserer på at vi skaper sammen menes det at Porsgrunn kommune ønsker å videreutvikle kulturbyen sammen med våre institusjoner, de profesjonelle aktørene og frivilligheten på alle nivå.

Kulturens ringvirkninger

Kunst og kultur er en drivkraft i by- og samfunns-utvikling. Kulturfeltet griper inn i mange andre samfunnsområder og har betydning for både individ og samfunn. Kulturdeltakelse, -aktivitet og -opplevelse spiller en stor rolle for gode oppvekstvilkår, og bidrar til tilhørighet og livsmestring. Vi formes av våre omgivelser og i sosialt samspill med omverden. Kunst og kultur har også stor betydning for attraksjon, nærings- og byutvikling. Det gir arbeidsplasser, opplevelser og stimulerer reiselivet. Kulturlivet er identitetsskapende og bidrar til omdømmebygging. En kommune hvor det skapes kunst og der kulturarven formidles aktivt, utvikler sterk egenart, styrker sin egenverdi og skaper et attraktivt bomiljø.

En kulturkommune i endring

Porsgrunn er del av en verden som i stadig større grad er i forandring. Pandemi, krig, klimaendringer og svingninger i verdensøkonomi rammer også oss her lokalt. Noen ganger på måter vi ikke var forberedt på. I tillegg skjer det demografiske endringer, det blir stadig flere eldre og litt færre unge. Deltakelsen i organisert aktivitet går ned, og frivilligheten er under press. Arbeidsmarkedet forandrer seg med knapphet på arbeidskraft og økt innvandring.

Det skjer store endringer innenfor teknologi og digitale løsninger, som gir både muligheter og utfordringer. Kulturens rolle i samfunnet blir viktigere, blant annet fordi mennesker møtes fysisk i mindre grad enn før. Mye av dette er det i dag umulig å forutse konsekvensene av. Forskning viser til at den generelle tradisjonelle kulturbruken går ned, samtidig som koronapandemiens langsiktige konsekvens for kulturlivet enda er uvisst. Parallelt utvikles nye digitale kulturtilbud og kunstig intelligens, som både komplementerer og utfordrer kulturlivet. Internasjonalt ser vi en demokratisk tilbakegang og at ytringsfriheten er under press.

Alt dette gjør noe med hvordan samfunnet utvikler seg – og vil også måtte reflekteres i kulturtilbudet i årene som kommer. En oppegående kulturkommune må derfor planlegge med mange tanker i hodet samtidig; dels sikre at vi opprettholder alt det gode Porsgrunn har å by på, samtidig som vi må være åpne for endringene som kommer.

VISJON, MÅL OG STRATEGIER

VISJON

DEN PULSERENDE KULTURBYEN

TEMAOMRÅDENE

- Kunst- og kulturaktørene skal blomstre
- Alle deltar
- Vi skaper sammen
- Kultur skal prege Porsgrunn

LANGSIKTIGE MÅL

- Kunst- og kulturaktørene i Porsgrunn har vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet
- Alle har mulighet til å oppleve, delta i og skape kultur
- Kulturlivet preges av samskaping og innovasjon
- Kulturen skaper tilhørighet og attraksjon

Temaområde 1

Kunst- og kulturaktørene skal blomstre

Langsiktig mål

Kunst- og kulturaktørene i Porsgrunn skal ha vilkår som sikrer utvikling, bredde og kvalitet

Foto: Dag Jensen

Slik vil vi ha det

- Vi har robuste profesjonelle kulturinstitusjoner
- Det er attraktivt for kunstnere å bo og virke i Porsgrunn
- Det er godt tilrettelagt for mangfoldig kulturfrivillighet
- Vi har flere egnede steder/arenaer for å produsere, utøve og formidle kunst og kultur
- Vi har forutsigbare og fleksible tilskuddsordninger

Slik gjør vi det

- Bidra til å etablere Teaterparken – senter for fri scenekunst
- Sikre drift av 1400 grader – verksted og kompetansesenter for porselen
- Bidra til å etablere Dansens hus
- Bidra til å etablere en arena for datakultur
- Tilrettelegge for å ta i bruk eksisterende lokaler og samarbeide om etablering av nye produksjons- og øvingslokaler for profesjonelle og amatører
- Forbedre støtteordningene til det profesjonelle og frivillige kulturlivet
- Utrede mulighet for en ny moderne kino
- Videreutvikle kulturhuset Ælvespeilet som fremvisningsarena og ressursenter for det øvrige kulturlivet

Temaområde 2

Alle deltar

Langsiktig mål

Alle har mulighet til å oppleve, delta i og skape kultur

Foto: Kai Hansen

Slik vil vi ha det

- Kulturtilbudet er mangfoldig
- Kulturlivet er inkluderende
- Det er lett å være kulturbruker i Porsgrunn
- Alle har mulighet til å ytre seg gjennom kunst og kultur
- Barn og unge opplever og deltar i kunst og kultur gjennom oppveksten
- Eldre deltar i kulturaktivitet og fellesskap
- Innbyggerne har tilgang på møteplasser og kulturaktivitet i sitt nærmiljø

Slik gjør vi det

- Tilrettelegge for åpne og gratis møteplasser og kulturtilbud
- Ta i bruk flere virkemidler for inkludering
- Tilgjengeliggjøre kulturarenaer større deler av døgnet
- I større grad benytte ulike eksisterende lokaler til kulturaktivitet
- Stimulere til økt kulturfrivillighet og deltakelse
- Styrke og utvikle de ulike formidlingsordningene
- Styrke Kulturskolen som helhetlig opplæringsarena og ressursenter
- Videreutvikle biblioteket som uavhengig møteplass, demokratihus og formidlingsarena for litteratur og kunnskap
- Utvikle en brukervennlig portal med oversikt over hele kulturtilbudet.

Temaområde 3

Vi skaper sammen

Langsiktig mål

Kulturlivet preges av samskaping og innovasjon

Slik vil vi ha det

- Ulike miljøer, aktører og målgrupper involverer hverandre i utviklingen av kulturtilbudet
- Kommunen og kulturaktørene er attraktive partnere i regionale, nasjonale og internasjonale kulturprosjekter
- Kulturaktørene inspireres av nasjonale og internasjonale trender og impulser
- Vi benytter ulike verktøy og metoder i utviklingen av kulturfeltet

Slik gjør vi det

- Arrangere en årlig kulturkonferanse/møteplass mellom kulturaktørene, næringslivet og kommunen
- Etablere et kompetansenettverk for kulturfrivilligheten
- Tilrettelegge for kreative kulturfellesskap
- Etablere en ressursbank for kulturaktører (utstyr, steder og kompetanse)
- Bruke «Kreativ byutvikling» som samarbeidsform i alle byutviklingsprosjekter
- Søke tilskudd til prosjektbasert kulturutvikling
- Utvikle kulturfeltet med utgangspunkt i forskning, kunnskap og erfaring

Temaområde 4

Kultur preger Porsgrunn

Langsiktig mål

Kulturen skaper tilhørighet og attraksjon

Slik vil vi ha det

- Befolkningen bygger identitet gjennom kultureldeltagelse og samspill med omverden
- Vi kjenner vår historie
- Porsgrunns identiteter skal gjenspeiles i byrom og aktivitet
- Kunst og kultur er en drivkraft i by- og samfunnsutvikling
- Vi tar i bruk hele Porsgrunn som scene
- Porsgrunn fylles av et mangfold av kultur gjennom hele året
- Vi tiltrekker oss kulturturister

Slik gjør vi det

- Forsterke vår posisjon som scenekunstby
- Videreutvikle porselen som attraksjon
- Bevare og formidle vår kulturarv
- Stimulere til flere arrangementer
- Utarbeide estetiske retningslinjer for bygg og uterom
- Tilrettelegge byrom med infrastruktur for arrangement
- Forsterke ordningen med bruk av kunst i offentlig rom

PLANER, FØRINGER OG REFERANSER

Lover

- Kulturlova
- Folkebibliotekloven
- Opplæringslova
- Kulturminneloven
- Åndsverkloven

Nasjonale føringer

- Grunnloven §100 om ytringsfrihet - Kongeriket Noregs grunnlov - Lovdata
- FNs barnekonvensjon - FNs konvensjon om barnets rettigheter - regjeringen.no
- Kulturmeldingen (Meld. St. 8 (2018-2019) - «Kulturens Kraft»
- Kunst og kultur for, med og av barn og unge (Meld. St. 18 (2020-2021)) - «Oppleve, skape, dele»
- Nasjonal bibliotekstrategi 2020-2023 – «Rom for demokrati og danning»
- Strategi for kulturfrivilligheten 2023-2025 - Rom for deltakelse 2023-2025
- Strategi for scenekunst - Strategi for scenekunst 2021 - 2025
- Dataspillstrategi 2020-2022 - «Spillerom»
- Strategi for kultur og reiseliv – «Norge som attraktiv kulturdestinasjon»
- Musea i samfunnet (Meld. St. 23 (2020-2021)) - «Musea i samfunnet – tillit, ting og tid»
- Rammeplan for kulturskolen (Norsk kulturskoleråd) - Rammeplan for kulturskolen
- Folkehelsemeldingen 2023 - Meld. St. 15 (2022–2023) - regjeringen.no
- Frivillighetserklæringen
- Fritidserklæringen
- Strategi for mennesker med funksjonsnedsettelse 2020-2030 – «Et samfunn for alle»

Regionale planer

- Kulturstrategi for Vestfold og Telemark 2021-2024 – «Der mennesker møtes»
- Temadokumenter:
  - ▷ Kulturprogram for hele livsløpet (Den kulturelle skolesekken, Den kulturelle spaserstokken og Applaus (næringlivet) - temadokument-kulturprogram-for-hele-livslopet.pdf) (vtfk.no)
  - ▷ Film - temadokument-film.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Scenekunst - temadokument-scenekunst.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Visuell kunst - temadokument-visuell-kunst.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Musikk - temadokument-musikk-.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Bibliotek - temadokument-bibliotek.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Tradisjonskultur - temadokument-tradisjonskultur.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Vikingsatsning - temadokument-vikingsatsing.pdf (vtfk.no)
  - ▷ Frivillighet - temadokument-frivillighet.pdf (vtfk.no)

Kommunale planer

- Kommuneplanens samfunnsdel
- Plan for inkludering av barn og unge 2020-2024
- Museumsmelding
- Verneplan for Porsgrunn kommune
- Frivillighetsstrategi
- «Klart vi kan» - strategisk plan for oppvekst
- Kvalitetsreformen «Leve hele livet»
- Rammeplan for Den kulturelle skolesekken

Organisering og behandling

Porsgrunn kommune vedtok i sak 21/05507, i Utvalg for barn, unge og kultur 05.05.21, planprogram for kommunedelplan for kultur. Arbeidet har fulgt dette grunnlaget samt plan- og bygningslovens bestemmelser med hensyn til politiske behandlinger, kunngjøringer osv. Ansvar for utarbeidelse av planen er tillagt virksomhet for kultur og idrett, og det ble etablert en prosjektgruppe bestående av:

Per Sortedal	Kommunalsjef for miljø- og byutvikling	Prosjektansvarlig
Målfrid Hålmoen	Leder kulturavdelingen	Prosjektleder
Morten Hagevik	Rektor kulturskolen	Medlem
Maria Guribye	Biblioteksjef	Medlem
Tone Valland	Seniorrådgiver kulturavdelingen	Medlem
Mariann Eriksen	Kultur- og idrettssjef	Medlem

Det er tilrettelagt for en bred involvering i utarbeidelse av planen. Forslag til kulturplan er utarbeidet på grunnlag av både interne og eksterne innspill og i dialog med de ulike aktørene. I tillegg er det gjennomgått en rekke strategier, rapporter og analyser på feltet, som kunnskapsgrunnlag for arbeidet. Høringsperioden legger også opp til ytterligere medvirkning både fra kulturaktørene, innbyggerne og kommunen som organisasjon. Stor takk til alle som har bidratt underveis!

Endelig kulturplan vil behandles politisk i november/desember 2023.